

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.	A lap sajtóügyi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatainak küldendők.
Egész évre — — — — — 4 frt	—	
Félévre — — — — — 2 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	
Negyedévre — — — — — 1 „		

Tarlózás

a belső-szolnoki esperesi kerület történetéből.

Összeszededeti: *Kovács Gyárfás.*

(Folytatás.)

IV. Plébániák.

*B. Szamosujvár. A mikolai — másképp kolozsvári csodatevő szent Szűz kegyképe*nek rövid történeti vázlatja. — Tarlózásom keretébe felvenni óhajtok mindent, mi egyháztörténelmi és hitéleti szempontból szükségesnek mutatkozva, esperesi kerületünk területén fellelhető. Ilyenül tartom a Szamosujvár közelében fekvő s öt főokbitközség gyanánt hozzá is tartozó Mikola nevű kis községben levő „Csodatevő szent Szűz kegyképe”¹ rövid ismertetését is.

Bevezetésül mindenekelőtt megjegyzem, hogy én a boldogságos szűz Máriát minden szentek felett szíve mélyéből tisztelő, ájtatos és hívő olvasó számára állítom össze e kép történetét², melynek közrebocsátásánál két cél lebeg szemeim előtt. Egyik az, hogy a mikolai — másképp kolozsvári csodatevő Szűz képe³nek régei írott története szintén régen elhalványodván⁴ úgy, hogy alig-alig lehet egy-egy példányára akadni: ezen dolgozatom által a szóban forgó kegyképhez fűződő történeteket dióhéjban feljújtsam. Másik — és főcélom az, hogy szolgáltnak szerény soraim arra, hogy mindazokban, kik ezen sorokat olvasandják, a boldogságos szent Szűz iránti szeretet és tisztelet mindinkább élesztetvén, erősödjék benők azon fiúi bizodalom is, hogyha életük nyomorúságos viszontagságai között Mária közbenjárását keresik: meg is találják benne a vigasztaló édes Anyát éppen úgy, mint megtalálták azok, kik leirandó kegyképe előtt csaknem kétszázaddal azelőtt érezték Istenanyai szívének melegét, áldásos könyhullatásúak termékenyítő hatását és Isten irtalmasságának s jóságának legkedvesebb leányában — a Máriában és közbenjárásában való csudás nyilvánulását, méltóknak találattak arra, hogy a természet minden erőit felülmuló események — csudáknak szerencsés szemlélői vagy éppen eszközei lehettek. Azért, hogy mind én, mind pedig a k. olvasó jelzett céljainkat elérhessük, folyamodjunk most és minden ügyeinkben is mennyei patronánkhoz esengve-esdvén:

1) Saját kutatásaim és ily című mű alapján: „*Historia Thaumaturgae Virginis Claudiopolitanae*” — Honoribus Illustriss. Dominorum Fratrum Ladislai et Gabrielis e Comitibus Haller de Hallerkő etc dicata. Claudiopolii. Anno MDCCXXXVI.

2) Különben is a régi latinos publikum részére népkünk által már nem érthető latin nyelven irattak — miknek ékként foganatjuk nincs.

Szent Szűz Mária! jöjj segítségére a nyomorultaknak, segítsd a kicsiny hittelket, vigasztald a kesergőket, könnyörögj a népért, imádkozzál az egyházi rendért, esedezzél az asszonyi nemért, éreztessd mindnyájunkkal közbenjárásodat, kik áldott nevedet magasztaljuk. Amen.

I. A kegykép és sírásáról.

A szóban forgó Mária-kegyképet az 1681-ik esztendőben festette egy Lukács nevezetű gr. kath. pap, ki eredetire nézve ruthen volt és a régi Doboka vármegye Iklód községében lelkészkedett. Ájtatos életű, Isten szeretete és kegyelmében levőnek kellett lennie ezen papnak, kinek művét a jó Isten és Máriának irtalmassága arra méltaták, hogy a természet erőit meghaladó események — csudák jelenségeit fűzék hozzá.

Lukács pap saját festményét nem tartotta meg, mert a történelem szerint megvette tőle egy most is létező nemes román család ivadéka Kopcsa, másként Kuptsa János nevezetű, ki aztán a régi Doboka — most Solnokdoboka vármegyében fekvő és Szent Miklós püspökről nevezett Mikola nevű gr. kath. hitközség templomának ajándékozta.

A kép egyszerű fatáblára festetett, melynek magassága két bécsi láb és három ujnyí, szélessége pedig másfél láb. E táblát egész szabályos arányokban tölti be tiszteletreméltó képe az Isten anyjának, a boldogságos Szűznek; amint ő Fiát, a kis Jézust karjain tartja. A kép kinézése mindjárt elárulja, hogy festője csakugyan gr. szertartást követő volt, mert a kegykép a keleti festészetet jellemző szín és kivitelben tárul elénk.

De nem festem részletesebben, k. olvasó, előttd ezen képet. Menj elébe, vedd rá szemeidet, s ő maga mutatja, hogy néz ki; mert a való dolgok szemlélete mindig eleve-ebb és bübb képet nyújt minden mesterséges leírásnál.

Tehát e kép a mostani Szamosujvár városától nem messze fekvő Mikola község gr. kath. templomába kerülvén, mint a jó keresztényeknél szokás, azon tiszteletnél fogva, melylyel az ábrázoltak személyei iránt viseltetni kell, csakbamar felkeresett ábrázolvány lett — nem művészeténél fogva, melykülönben rajta szintén tökéleteséggben nyilvánul, hanem azon tiszteletteljes vonzódságnál fogva, melyet érez a bucsulátogató akkor, mikor e képet megzemléli. Mintaa az anyai szív forró szeretete és a gyermeki kebel odaadó őszinte ragaszkodásai egymásba ömlelének: ilyen érzés édessége tünezedik fel azon jámborok lelkeibe, kik e képet szemügyre szok-

ták venni. Egyik vonz, másik vonzódik; a kölesönös rokonszenvezés ezen jelei, mind a képen, mind a bucsulatogatón mintha nyilatkozni akarnának, mert önkénytelenül felsobajtuk, a kép hívó tekintetere néve:

Szeretetre méltó anya,
Betegek gyógyítója,
Bűnösök oltalma,
Szomorúak vigasztalója! } könyörögi éretünk!

A szent Szűz képének ilyen hatását érezték a Hobenzolern-lovass ezredbeli azon katonák is, kik 1699-ik évben Mikola községben téli szálláson voltak. Ezek latin szertartású római katolikusok lévén, ilyen templom hiányában örömet keresték fel a mikolai gr. szertartású templomot, hol mint idegeneknél szokás, hogy részint kíváncsiság, részint szentebb és nemesebb sugalmakból a szent képekre vetegedik tekinteteiket: ezek is ily fűrészkeszkedő vizsgálódás tárgyává tették a Lukács pap által festett Szent Szűz-képet. S mit látnak és tapasztalának?! 1699-ik év február 15-én azon csodás jelenség mutatkozott, hogy nevezett Lukács, ikoldi pap által festett és Kopesa, másként Kupesa János nemes román ember által szent Mikola (Miklós) hitközségének ajándékozott ezen Mária-kép sir! E szokatlan jelenségtől a katonák mintegy megreppenve, a látottakat bejelentik az otáni — Mihály nevű papnak, ki 60 éves kora, tisztas öregségének bilineselő hatása és feddhetlen erkölcsi életével teljes mérvben bírta hozzátartozói közbecsülését. Gyors léptekkel oda siet tehát az öreg pap is, ki szinte bálmulva áll meg e szokatlan jelenség hatása alatt, nem tudván megmagyarázni annak okát.

E csodás jelenség híre szélgyorsasággal terjed szét. Mindenfelől özönlött a nép Mikolába, hadd látsa a csodát s lenne tanuja annak. Öregek, ifjak, férfiak és nők egyformán siettek Mikolába, nézni és bálmulni a szent Szűz könyhullatását, mely nemcsak az arcon szétpergő egyes cseppekben nyilvánult — sőt az egész táblás festményen szétömlöve, lehulltak a könyvek gyöngyei egészen a földre. S mindez nem történt csak rövid időn át, hanem mi a légköri hatások, a természet erői és az emberi fondorkodás minden gyanujának felette áll: 1699-ik évi február 15-től a következő március hó 12-ig huszonhat napon keresztül, többször ismétlődve történt. Némelykor, még három napon át is szünetelés volt ugyan; máskor azonban teljes nappalok és éjjelen keresztül szakadatlanul tartott a könnyezés és pedig oly nagy mennyiségben, hogy például egy román fiatal ember, kinek nem vala zsebkendője, ujjával a mindinkább és inkább előbugyogó könyvcseppeket nem győzte letörölgetni, sőt a deési helyőrség parancsnokának Lápacsak kapitányának helyettese, Vanuer János százados is zsebkendőjével többször törölgetve a képet, az egészen telítve lett könyvekkel, mely zsebkendőt aztán illő tisztességgel mutogatta aztán a többi körülállóknak is.

II. A képnek Szent-Benedekre történik át- és visszaszállítása Mikolába.

Vanuer János előbb nevezett kapitány és gróf Kornis Zsigmond, Erdély későbbi kormányzója (gubernatora) a képet tisztes megvizsgálás tárgyává tették, s puhatólítottak, hogy a csodás jelenség nem valamely ember mesterkedés folyomány-e? S midőn látnák, hogy itt nem a természet erejével megfejthető esemény, hanem természetfeletti jelenség — tehát csudáról van szó: ezt esküvel is megerősítették.

A vallásos gróf Kornis Zsigmond mindeme könyvezésnek tanuja lévén, erős vágyat érzett kebelében a csodás

képet a magasztos eseménynek megfelelőbb és alkalmasabb helyre szállítani s ott állítani fel. Ilyentül pedig kiszemelte saját lakóhelyét — Deés városához közel fekvő Szent-Benedek nevű községben levő egyszerű kastélyát. Odavietti tehát e képet a legfényesebb ünnepélyességek között, katonaság, dobózó s ágyuk üdvölvései is bevegylvén a menet pompája közé, melynek emelésére Erdély közeli és távolabbi helyeiről ezerenként seregelték össze minden rendűek, megsiratván vétkeiket a kép előtt, melyen a sirás jelensége itt is észleltetett a kastélyba bevezető főkapu ezen külső felirata szerint: „A csodálatra méltó Istenanya ezen palotában könnyezett, hogy Fia kiengeszteltetné a szent könyvesepkekkel. S mily csudálni való! Az Istent az anyai könyhullatások megindították! S a Kornis-Ház ténye és dicsősége is ezen könyveseppek ragyogása által is még emeltetett.”³⁾

A csodás képnek ez volt utolsó sirása, mert később sem itt, sem egyebütt nem mutatkoztak rajta a könnyezés tünetei még akkor sem, midőn a kép eredeti helyére Mikolába visszazállítottatott vala. Ennek pedig az az oka, hogy valamint a természet kincsei — aranya, ezüstje stb. nem minden helyen és nem is minden időben találhatók fel még ott is, hol ereik elszaladnak: úgy az irgalmas Isten is nem mindig s nem minden körülmények között szokta végrehajtani csodáit, mely körülmény szintén az Ő bölcsesége és akaratának kifürkészhetlen titkai közé tartozik.

De, hogy eme csodás esemény — a sirás, egyházi hivatalos úton is bizonyított legyen: erre nézve is a nemes gróf Kornis Zsigmond mindent elkövetett. Ily dolgok elintézésében jártas egyházi férfiak szálltak tehát ki úgy Mikola község, mint a szentbenedeki grófi kastélyba s a csodás sirásról ténybeli bizonyítékokat szereztek be. E férfiak pedig az egyházjog és tudományokban jártas legkitünőbb egyházi tudósokból szemeitettek ki, mint egy Vizekelti nevű — azután Csete István kolozsvári —, és Baranyai Pál gyulafehérvári lelkipásztorok személyeikben, kik minden alkalmat kikerestek és felhasználtak arra, hogy e képnek a kellő tisztelet megadassék és azt is elhatározták, hogy Kolozsvárra szállítanák. Ekkor azonban versengés támadt. Kornis Zsigmond is óhajtotta volna megtartani, s a románság is magának követelte a képet. Nehogy tehát a versegésnek komolyabb és a szent ügyre hátrányos következményei legyenek, azért karácsony (1699) utáni következő vasárnap hajnalbadsadtakor ünnepélyes pompa mellett, mint hozaték, vissza szállítják Mikolába, hol szigorú felügyelet alatt tartatott mindig, míg az esztergomi érsek és Magyarország primása Kollonits bíborostól a további teendőkre intézkedés nem történend.

(Folyt. köv.)

Az erd. r. k. Státus középiskolái.

A csiksomlyói r. k. főgymnázium Értesítőjének élén Riszner Ödön tanárnak Kiss Jánosról, irodalmunknak e század első felében működő derék munkásáról, készített tanulmányából egy fejezet foglal helyet.

3) Az 1720-ik évből való latin szöveg a régi lappancsos hid felett — oda köbe vésetve Kornis Zsigmond által, így hangzik:

„Mira Dei Genitrix nostra stillavit in aula,
Filius ut sacris conciliatur aquis:
Maternaque Deum, quod mirum, flexerit unda.
Kornisia his lacrimis surgit in alta, Domus.“

A főgymnázium életében az 1897/8 iskolai év folyamában nevezetesebb mozzanatokul jegyezhetők fel a vallásos nevelés érdekében tett amaz intézkedés, hogy a négy alsó és négy felső osztály ifjúsága ezután külön-külön részeseül a vasárnapi bitoktatásban. Második nevezetes mozzanatul kiemelhetjük a püspöki látogatást, mely Somlyón is épen oly emlékezetes benyomást és felemelő batást gyakorolt tanítóra, tanítványra egyaránt, mint a többi gymnáziumoknál. A főpásztor szentelte fel azt a szép zászlót, melyet a csiksomlyói jótékony nőegyesület a gymnáziumnak készített. A hazafias, intézeti és vallásos ünnepeket az idén is nagy lelkesedéssel és pompával ülte meg az ifjúság és tanári testület.

Az intézet tanári kara 14 tagból állott, ezek közül 13 rendes tanár volt. A rendkívüli tárgyak tanítását egy tizenötödik tanerő végezte. Az I. osztályos tanulók nagy száma miatt egy párhuzamos osztályra is szükség volt. Az egyes tanárok órának száma e miatt 18—22 között váltakozott. Az óratöbbletért járó helyettesítés díjat az iskolai főhatóság (hivatalos stílusban főtanhatóság) a 6000 frt. állami segítségből adta a tanároknak, elképzelem, mennyire örvendettek ennek. (?)

A tanítás az állami tervek és utasítások értelmében történt. Ugy a tanulmánybeli haladásnak, mint az intézet mindennemű viszonyainak megvizsgálása végett Elischer főigazgató május havában végezte hivatalos látogatását, melynek végzetével a tapasztaltak felett megelégedését fejezte ki. (40. l.) A Státus igazgatótanácsának megbízásából Pál István előadó tartott vizsgálatot.

A tanulók ismereteinek gyarapítására az intézet kebelében két egyesület működik: az önképzőkör és a vándor egyesület. Az önképzőkör tagjai tevékenyen működtek s örömmel kell megemlíteni, hogy prózai műveket nagyobb számmal nyújtottak be, mint verseket. A kiránduló egyesület Csikmegyének Gyimesi részébe rendezett 74 tanulóval földrajzi és néprajzi tanulmány utat; ezzel az alkalommal Romániába is átrándultak s megismerkedtek az ott lakó magyarság helyzetével. Az egyesület vagyona maga is örvendetesen gyarapodott, ugyanis 129 frtról 388 frtra növekedett.

A tanuló ifjúság szegényebb részének segítésére bő források állottak rendelkezésre. A finövelő intézetben 55 alapítványos tanuló részesült ingyenes ellátásban, 5 pedig mint felszolgáló növendék. Ezekon kívül 37 fizető is a finövelőben nyert ellátást. Az internatusi tanulók száma 108 volt. A felügyeletet a két intézet 205 tanulója felett az igazgató és két felügyelő tanár teljesítette, azonban ez emberteletti munkát adhat s úgy hiszem, hogy az iskolai főhatóság is belátja legalább 2 újabb felügyelő tanár vagy tanárjelölt alkalmazásának szükségességét. Csikmegye részéről, vagy a havasi javak jövedelméből, vagy a lóbeszerző alap kamataiból 68 tanuló kapott 15, vagy 30 frt segítséget. Másnemű segítségben, vagy ösztöndíjban 6 tanuló részesült. Az egész iskolapénz fizetésétől az iskolai főhatóság 23 tanulót mentett fel, a felét meg 13 tanulónak engedte el. Az ekképen gyakorolt segítség az iskolapénz egész összegének 10.27%-át tette.

De térjünk át most a tanulók létszám, vallás, előhaladás

szerinti áttekintésére. Az iskolába összesen 383 tanulót irtak be, a szaporodás a tavalyi létszámhoz képest 24. Évközben 25 tanuló maradt ki, ezek közül 6 meghalt, noha járványos betegség nem uralkodott. A tanulók legnagyobb része 336=95.7% r. katolikus volt; ennek a körülménynek nagy fontossága kivált a vallásos nevelés szempontjából emelendő ki. Gör. kath. valású csupán 6 tanuló volt (1.7%), ev. református 9 (2.6%).

Nem kevésbé érdekes képet nyertünk az intézetről, ha a szülők állását vesszük tekintetbe. 49 tanulónak (14%) szülei az intelligens osztály tagjai voltak, 168-nak szülei földmivelők (48%), kereskedő és iparos 64 járatta fiát Somlyóra (18.3%), tisztviselő 60 (17.1%) szolga és munkás 9 (2.3%).

A származási hely szerinti áttekintésből kiténik, hogy helyből 20 tanuló (5.7%) jár a gymnáziumba, csikmegyei volt 265 tanuló (75.5%), báromszéki legioikább a felső osztályos tanulóiból 33 (9.7%) az ifjúság többi része a szomszédos megyékből került oda.

A 351 tanulóiból év végén 86.9% kapott kilégítő bizonyítványt, javító vizsgálatra 8.8% állhat elő, ismételnie pedig csupán 4.2%-nak kell. Ez olyan kiváló eredmény, a melyre az intézet maga büszke lehet s a melyet akármely más középiskola megirigyelhet a somlyói gymnáziumtól. Ismeretesek ugyan a somlyói gymnázium elhelyezésének jó oldalai valamint az ifjúság között uralkodó törekvés meg jó szellem is, a sok jótétemény-gyakorolta batás szintén követelheti a sikerből a maga részét, hogy a tanárok buzgóságát ne is emlegessük: mindazonáltal az enyhébb megítélés is sokat tehetett ennek a meglepő eredménynek a létrehozatalára valamint. Az bizonyos, hogy tehetség, vagy törekvő tanulók minden irányban teljes támogatásra tarthatnak számot, de a gyengéket a tudományos pályán megtartani határozott kár. A közönségben a nélkül is nagyon ki van fejlődve a tisztviselői pályák iránti beteges hajlandóság, mely annak a sokat emlegetett „székely életrevalóságnak egyoldalságát, sőt hanyatlását mutatja. Ellenben a kereskedői vagy iparos vagy más gyakorlati pályák mélyeséges megvetés tárgyai, melyekre a szegényebb sorban levők is nehezen adják rá magukat. Ez az észrevételem különben sem megrovás, sem gáncsolás, csupán az ottani viszonyoknak és az Értesítő adatainak történő összevetésébe keletkezett benyomások kifejezése.

Az Értesítőt a gymnáziumban a finövelőbe és az internatusba való fölvétel föltételei, továbbá a „tandijra vonatkozó szabályzat“ zárják be, az utóbbinak egyes pontjai már elavultak, vagy legalább is nem a tetteles állapotokkal ismertetik meg a felvilágosításért hozzájuk fordulót.

A csiksomlyói főgymnázium Értesítőjét kettős érzellemmel teszi le a tanárember a kezéből; egyik a jóleső örömmel annak láttára, hogy miut fejlődik lassanként Csiknak ez a szemefénye; a másik az ártatlan irigység azon való töprekedésben, hogy miért nem is lehet a közönségek hasonló érdeklődését, áldozó készségét, szeretetét, minőntt felkölteni!

M.

Alle tre fontane.

A Via Ardeatina mentén, jó félórányra Róma városától, a Campagna egy szelíd mélyedésében szerényen vonja meg magát *Tre Fontane* a trappisták római apátsága. A körülötte domborodó balmok féltve őrzik a kolostor megnyerő külsejű épületeit, az ormok ki-kiesillannak messzire a sűrű erdő zöldjéből és barátságosan intenek felénk. Mosolygva köszönt a kolostor úde, gondosan ápolt kertje; enyhe itánu hűs ligetekben fúrge kútacskák csevegnek, felszökik a vizsugár, honnan borostyán övezte berekben nyájasan tekint le egy-egy szent szobra. Idegenszerű fák lepik el a vidéket. Hosszú, sarlóalakú halaványzöld levei belezizegnek, ha enyleg velük a gyenge szellő.

Békéül szól itt minden. A szent esőndet csak néha töri meg perere a templomból erre tévedő zsolozsna karéneke. Szeliden felel reá a major turbékoló gerlicéje. A messze viruló réten pedig selyemszűrű nyáj legel; a pásztor vontatott dallamára vígan szökdécsel a bársnyos fűben a hófehér gödölje, álmosan nézi pajkos játékát a lombos kvasz igazán, az Ur áldása van e helylyel.

Pedig csak egy néhány emberöltővel azelőtt nem így volt.

Mintha Isten sújtó keze nehezedett volna e tájra. Hős erdőnek nyoma sem volt; a kopár, pusztá dombok oldalán csak elvétve kapaszkodott meg pillanatra görcsösen egy-egy törpe cserje; átkos tüskék lapultak el a gyér, porlepte fű között. Enyhe fuvalat sem járt akkor erre, csak nagy ritkán tévedt a völgybe a kőszá fergeteg, akkor is csak rút kórót söpört végig a szomorú tájon. Odalenn pedig a kolostor a vesztett múlt dicsőségét siratta: csak vijjogó delevérek laka volt. A falakon dűs feledékenységült, leverve azok éke-disze. Az épületek körül hamvas föld rejtett a gaz alatt; leszápedt a posványos út a járó alatt; a tűző nap izzó sugarai után pedig gyilkoló mérget lehelt az egész tájék.

Irtózva kerülte a nép e helyet. „Tombá“-nak, koporsonak nevezte el. Azt a sűrű, áttörhetetlen ködtáryolt pedig, mely a nap elnyugtával a tájra borult, a halál szemfödőjének tartotta.

Mert ide fészkelte be magát századok óta Itália egyik legnagyobb ellensége, a *Malaria* (váltóláz.) Innen indult ki, kísértet éjnek idején a Campagna rónáin és szedte kegyetlenül áldozatait. Reggelre pedig eltűnt, csak az a foszlányos felhődarab ott a hegyszakadékok riadó mélyében muntatta, hogy erre járt.

Rettenetes ellensége a *Malaria* az embereknek. Láthatatlanul megkapja, odaveti az ágyra az életerős férfit és 48 órába rege kerül és a betegyete a halálnyoszolyája lön. Ha pedig a beteg erős természete visszaverte a balált, a *Malaria* következményeit csak ritkán bázza le teljesen. A láz mérge befészkelte magát az idegekbe, lassan rágódik azokon, öldös a lelken, bomlályba borítja az értelmet s élete hátralevő napjaira az előbb oly viruló férfit a vesztett erő

szomorú vázává teszi. Ott lézeng az tehetetlenül, hágyad-tan, munkára képtelen.

Kinek volna szive, az ilyet lustaságról vádolni? Hogy az olasz lusta volna, az általában nem áll. Csak be kell lépni azokba a szőlőkebe a Sabinok lejtőin, munkára fogunk akadni, mely kora reggeltől veszi kezdetét és nem pibeu addig, míg az izzó nem kergeti rövid siestára a munkásokat, hogy annál vigabban folyják a délutánon át. És a mi különösen meglepő, a munka mellett nem üres szóbeszéd, sem nem lélekölő tréfa, de igenis ima járja. Hányszor kél szárnyra a hajnali szellővel a dolgozók ajakáról egy-egy kedves ének a Madonnához, hányszor tör fel perceről-percere a közös ima ismétlődő szava: Könyörögj éretünk . . .

Dolgoznak sokan szívesen, de a *Malaria* kiűtötte tán örökre a kapát kezükből és helyébe kaldisbotot nyomott a remögő kézbe. A Campagna jómodú gazdái csaknem teljesen eltűntek, csak nagybirtokos él még ott, az is csak addig, míg össze nem roskad a hihetetlen adó súlya alatt.

Bezzeg, ha kikéne sirjából a költő, kinek lantja oly sokat énekel a Campagna sudar pálmáiról, zengő ligeteiről, az olajfaerdők hódító illatáról, az aranykalásos rónás kincseiről, az örökzöld venyigék tűzes koráról, mindebből csak igen keveset találta. Eltűnt a régi Campagna márvány-palotáival, betemetvék a természet kincsei is . . .

De bárcsak egyedül a Campagnát snjtaná a *Malária*, de szomorú következményeit 6 kivételével Itália összes provinciái (63) érzik. Hettinger művében¹⁾ statisztikai adatok nyomán bebizonyítja ezt. Azonkívül a nyolevannas évek egy katonai kimutatását idézi, mely szerint egyetlen egy évben 42000 katonát vetett a betegágyra a *Malaria*. A költség, melyet a vasúti szolgazemélyzet helyettesítése, gyógyítása, a chinin beszerzése elnyel, milliókra rög. Hát a szegény földhöz tapadt népnél ki lép a viskókba és számítja az elhulló áldozatokat? A férfierejében levő, átlag jól ruházott és tartott katona, a szépen fizetett bivatalnok csak Maláriával küzdött meg, de a szegény népnél a Malariát követi; a szegénységgel a pellagra is: ennek nyomában jár természetesen az elégedetlenség; ha még hozzá gonosz izgatók szivtelen keze még a vallást is kitépi e szivekből, nem csoda ha forrong minden és csak sokra kell, hogy rettenetes vihar zúgjon végig a félszigeten. Sokan, igen sokan nem láthatják e szomorú képeket, vérző szívvel tépik széjjel az utolsó szent kötelékeket is, búcsút mondanak örökre hazájuknak és tengerre szállanak, jobb hazát várnak Amerikában. Így aztán megértjük, ha Hettinger mondja, hogy Oroszország és Skandinávia után Olaszország mutathatja fel a legnagyobb pusztán heverő, elkallódott lakatlan — műveletlen földterületeket.

Pedig mily áldott jó itt a föld; mily mesés kincseket nyújtana itt a természet. Igen; Itália sok helyütt most is még örökké nevető kertje a vén Európának; de kert ez melyben a dűsan megrakott gyümölcsfa alá odaláncolja az embert egy láthatatlan hatalom a földhöz: feje fölött az éltető gyümölcs, de keze nem érheti el — éhen hal mellette. Igazán tantalusi kin!

És nincs, ki lépne a gyümölcsöt, nincs ki segítene, avagy hogyan kellene segíteni?

A 80-as években benyújtott sürgető indítványt vissza-

1) Hettinger: „Welt und Kirche“ IV. kiad. 1887. I. köt. 566 stb.

vette a kormány; ily adatokkal nem szabad a népet igazgatni. Összeállott hát legalább Campagna megmentésére egy egyesület — de alig mutatkozott véres munkájuk gyümölcse, meglepte őket a kormány adószedője, a terhet nem viselheték, a kezdett munka félbeszakadt, több család vesztett vagyont sírathatta.

Igazán természetfeletti erő, tulvilági szeretet kellene ide, hogy segítsen és e mellett a szeretet munkájában önmaga életét áldozza fel önzetlenül mások javáért! Ez megvolt Tre fontane trappistáiban.

1868-ban Pius pápa átengedte nekik az apátságot. Munkához láttak; ujjal dolgoztak, estére visszatértek Rómába, hogy meneküljenek a Malaria elől — ha még menekültek. A ki nem térhetett a városba, azt oda temették a kolostor mellé, a csendes helyen rövid idő múlva szépen növekedett a fatermesztés száma, bátran odavészhettek volna az első keresztények jelét, a palmaágot; csendes volt a vértanúság, csak az Úr angyalai beszélhettek róla.

Egy-két esztendőbe se került és Róma lakói sorra jártak ki az apátsághoz, hogy lássák a nagy csodát, hogy a „tomba“ paradicsommá lön varázsolva.

Hogy sikerült ez? Igen egyszerűen. A szerzetesek a posványos földbe ültették az Eucalyptus- (globulus) fát. E fa rohamosan nő, tebát igen sok vizet szív fel magába, következőleg kiszárítja a talaját: leveleinek kilélekezése pedig eltünteti a légkör mérges tartalmát, tehát halálos ellensége a Malariának. El is tűnt az innen, csak nagy ritkán támad orvul, akkor is hasztalan.

És a kormány miudéért igen szépen jutalmazott. Róma bevételé után kültte a szerzeteseket kolostorukból. A trappisták mint „szerzetesek“ nem kaphatták vissza, de mint „mezőgazdák egyesülete“ drága pénzen visszavehették azt a földet, melyen aruk verejtékével vívtak élet-halál-harcot a Malariával és mentették meg — a meddig a szem ellát — a vidéket a csapástól.

Azóta ismét ott dolgozik a trappista a munkások között a réten és Isten áldása kíséri. Durva szörnyűha borítja tagjait, széles szalmakalap védi a forró nap elől. Ő forgatja legügyesebben a kapát. Szóra nem nyílik ajaka, lezárta azt örökre a rend szabálya. Csak néha-néha emeli fel ujját — a munkások értik a jelet és tovább dolgoznak az utasítás szerint.

Ha pedig a kemény nap után visszatérhet a kolostorba, elveti a durva ruhát, hófehér talárist ölt, hogy lelke ártatlanságában így lépjen imára a templomba. Egyszerű asztal után, húst sohasem izelve, durva szalmaszák a nyughelye. Ridég kamrácskájának van egy kincse, ott, az ágy felett. Kis üvegecske az, szabadon rendelkezhetik vele a trappista. A papírszelvényre reá van írva: „Aga amara“ — chinint tartalmaz.

Ha azután kigyuladnak az égen a csillagok és az apátság „Scola coeli“ templomát előnti a hold ezüstje, mintha kikélné sirjából Szt. Bernárd szelleme és odalépne újra ahhoz az oltárhoz, melynél századokkal azelőtt nyitva látta az eget. Akkor ragyogó angyalok szállottak le e helyre és emelkedtek égnek egy-egy liliumtisza lélek kíséretében. Mintha most is angyalokat látna a szent, angyalokat, kik e szerzetesek tiszta lelkeit vezetik az Ur trónja elé . . .

2) A kolostor egy udvarán 25 cnyire vízre akadtak már a trappisták: 30 fát ültetve oda, csak egy méternyire kellett ásní, míg vizet találtak.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Püspök úr ő méltósága Cs.-Somlyón.

Szombaton délután 1 órakor érkezett a főpásztor Csik-Somlyóra egy jezsuita atya társaságában a nélkül, hogy arról a hívek tudomással bírtak volna. Szállásul újból azon helyiséget választotta, mely plünkőst alkalmával a szent Ferenc-rendi szerzet által rendelkezésre volt bocsátva. Minden különleges fogadtatás előlegesen kifejezett kívánság folytán mellőztetett.

Vasárnap már kora reggel talpon volt, s 7 órakor a szert nagy templomában szép nagyszámú közönség részvétele mellett tartott szent misét, minek folyama alatt szentelt fel egy új papot, ki a szertartás végétével a 8 órai vonaton azonnal elutazott Lincebe, hol új miséjét 2 nap múlva elmondandó volt.

A 10 órai nagy misére már a tágas templom zsúfolásig telt meg nagyszámú helybeli és vidéki közönséggel. Ő méltósága mise végén a szószékről üdvözölte a híveket, örömet fejezve ki a felett, hogy az általa annyira megkedvelt Csik-Somlyón, a Székelyföld e klasszikus helyén ismét megjelenetett; de egyuttal bánatosan nyilvánította igaz részvétét a látott nagy károk miatt, melyeket, többi időben az elemek a terményekben okoztak.

Délután a főpásztor egyeseknél tett látogatásokat s hétfőn reggel csendes misét mondott a hívek jóvoltáért, kérvén Isten a további csapások megszüntetésére, miattal a templomot ismét szorongásig töltötték meg a hívek helyből és a szomszéd községekből.

A szent gyakorlatra meghívott papság érkezése már vasárnap estefelé megkezdődött. Az internatus nagyterme lett az érkezők részére ájtatoskodás és hálásra berendezve, a hol és a mellék helyiségekben 166 ágy helyzetett el puritán egyszerűséggel egész katonáson, bővő egyuttal egy oltár is állíttatott fel. Maga a püspök is a szertből a gymnasiumi igazgató ottani lakásának egyik szobájába tette át szállását hétfőn délután, hogy papjaival a szertgyakorlat ideje alatt együtt maradhasson. Estefelé 6 órakor az egybeült papság a főpásztor vezetésére a templomba vonult s a Szentlélek segítségével hívása mellett megkezdte ájtatoskodását.

— **Nyilvános köszönet.** Tisztelendő Szekeres János Homoród-karácsonfalvi lelkész úr a csik-nagyboldogasszonyi templom számára egy 50 frt. értékű Borromaeus violaszin csulát és egy 30 frt. értékű góthstílyű örök lámpát volt szives ajándékozni. Híveim s magam nevében mondok hálás köszönetet a nemes lelki adományért. Az, kinek templomában s oltalma alatt keresztény lett s első szt. áldozatát bemutatva, védje s oltalmazza papi munkálkodásában és segítse a jótettek gyakorlásában. B. J.

— **A Szent-Benedekrend gyásza.** Résztvétel értesítünk, hogy Villányi Szaniszló bakonybéli apát, e hó 12-én 50 éves korában elhunyt. Benne a bencésrend egyik legtudományosabb tagját, a magyar történeti irodalom pedig kiváló munkását vesztette. Villányi Szaniszló 1847. szeptember 9-ikén született Veszprémmegyében, Tósk-Bereczen. Középkorait Szekestjevárott elvégezvén, 1863-ban a szent-Benedek-rendbe lépett. A teológiát Pannonbalmán végezte. 1870-ben szentelték pappá. Tizenkét évig volt tanár Győrött, 1882-ben az esztergomi főgymnasium igazgatója, 1893-ban pedig bakonybéli apát lett. Nevezetesebb munkái: Győr-megye és város anyagi műveltség-története. Győr 1881. Győrvár és város helyrajza a XVI. és XVII. században. Győr 1882. és Győri adalékok a menhelyek történetéhez. Győr 1878. R. i. p.!

— **Értesítés.** A szamosújvári világozó szent Gergelyről nevezett örm. kath. árvaházba folyó év augusztushavában 4 árva fog felvételt. A pályázatnál következők tartandók szem előtt: Növendékül teljesen árva és vagyon-talan örmény kath. árvák vétetnek fel elsősorban és csak másodsorban vétetnek fel félárva, azaz olyanok, kiknek anyjuk él. A kérvények a világozó szent Gergely örm. kath. fiúarvház választmányához címezve Bárany Lukács főesperes-plebános úrhoz tolyó év augusztus 15-ig nyújtandók be és a következő okmányokkal szerelendők fel: 1. keresztlevél. 2. szegénységi bizonyítvány, mely az illetékes örm. kath. lelkész, vagy ilyenek nem léteben az illetékes örm. kath. lelkész által is aláírandó, 3. a szülőknek, vagy az atyának elhalálozási bizonyítványa, 4. orvosi bizonyítvány, 5. újra ótási bizonyítvány, 6. iskolai bizonyítvány, ha esetleg már járt az árva iskolába. Megjegyzendő, hogy csak örm. kath. fiúarvák vétetnek fel, kik a 7 évet már betöltötték. A felvett árvák mindennemű szükségleteiről az intézet gondoskodik.

— **A pellagra.** Az erdélyrészi vármegyékben föllépett pellagra ügyében helyszíni tanulmányozásra a belügyminiszter által kiküldött dr. Niedermann Gyula, dr. Konrád Jenő és dr. Farkas Jenő szakértők vizsgálataik eredményéről terjedelmes jelentést tettek a miniszteriumnak. A belügyminiszter ezt a jelentést sokszorosította és most elküldötte tájékozás végett a törvényhatóságoknak. A jelentés elmondja a betegség történetét, a megvizsgált betegekben észlelt körtüneteket s végül a szakértő tapasztalatainak eredményét a következőkben foglalják össze: „Vizsgálatainkból elegendő tájékozást nyertünk arra nézve, hogy a pellagranak az országban kiterjedten való előfordulását megállapíthatassuk s a legnagyobb mértékben valószínűnek tartjuk, hogy a hasonló táplálkozási viszonyok között élő lakoságnál, ugyanolyan módon való kereséssel, az ország más részeiben is föltalálható a pellagra. Addig is, míg az e kérdésre vonatkozó tanulmányainkból a végleges következtetéseket levonhatnók, megjegyezzük, hogy tapasztalataink szerint a pellagra föllépése a lakosságunk majdnem kizárólag tengeriből való elégtelen táplálkozásával hozható összefüggésbe, a mely táplálkozási mód az általunk bejárt községekben a jelen évben a szokásosnak is silányabb, a következő okokból: 1. mert a múlt évben a termés általában igen rossz volt; 2. a legtöbb általunk meglátogatott községekben három év óta sertésvész uralkodik; 3. a juhállomány mételey miatt nagy veszteségeket szenvedett. Ily módon a lakosságunk télen át egyáltalán nem volt hustápláléka. Súlyosbbitotta a helyzetet a tavalyi esős év óta nagy mértékben uralkodó malária. Ezekre kell tehát tekintettel lenni.“ Az érdeklét vármegyék a jelentés alapján most orvosokkal sorra vizsgálataik a községeket és a vizsgálatok eredményéről jelentést tesznek a belügyminiszternek.

— **Római hírek.** Szünidő! Ez volt e hét jelszava, ezt ajánlotta az új miniszterium a Monte-Citorión, azt a Capitolium „összent atyái.“ De ha áll az, hogy munka után édes a nyugalom, akkor nem igen örülhetnek a hon- és városatyák a szünnapoknak. Itáliában különben mindig szünidő van, csak néha szakítja meg azt egy-egy munkanap. Bizonyítja ezt egy olasz hetilap, mely a bolognai egyetem ez évi viselt dolgairól referál. E lap szerint az ottani állami

egyetemen az iskolaév 1897. nov. 5-én kezdődött; az előadásokat nov. 27-én nyitották meg, dec. 10-én máris szünet volt, mely tartott január 10-éig. Febr. 5-étől március 9-éig „farsang“ volt; márc. 19-étől április 18-áig „busvét“ járta. Tehát összesen egy iskolaévben 40 nap volt előadásra szánva! Bolognát sok más állami egyetem utánozta és ily tanrendszerral még büszkén nevezik magukat „liberálisok“-nak ez egyetemek. De hát a kath. Itália, a kath. Róma megérdemli a szünidőt. Megérdemlették azok a jó tanulók is, kik Róma kath. intézeteiben a bitorok, vagy egy-egy pápai nagykövet kezéből vették szép ünnepegy mellett az arany, vagy ezüst érmeiket és melylyel büszkén lépdelnek a kis hősök Róma utcáin. Csak egynek nincs szünidője, a sz. Atyának. A juliusi nap tikkasztó melege elől nem menekülhet az Albanok kies lejtőire, mint tették ezt 70 előtt a pápák. Ott van bezárva a vatikán nyomott légkörében és mikor esőtörtökön viruló jókedvben a vatikáni kert fái alatt a szabadban akart étkezni, akkor meg azok a baragos felhők az égen e kis örömet is elfrontották. De azért nem pihen: ott dolgozik a vatikáni kertek egy félreeső lugasában, onnan küldötte e napokban is áldását arra az új meubelyre, melyet előkelő kath. római hölgyek fiatal, veszélyben forgó munkásleányok számára nyitottak meg. E lugasból hallotta a sz. Atya a sz. Péter templomának új, hatalmas harangját először megszólalni. A hangok feltörték az égbe, velük szállott az örök város imája, hogy a lapok hire a sz. Atya betegségéről még jó sokáig valótlán maradjon.

— **A küküllő-esperes-kerületi papság** június hó 14-én Kerelő-Szt.-Pálon tartotta ez évi koronagyűlését, melyet fűdő Veress Lajos esperes a következő beszéddel nyitott meg:

Kedves Barátain!

Mint a legméltatlanabb vagyok arra kötelezve, hogy küküllő-kerületi paptestvéreim kicsiny, de lelkes csapatának élén álljak. Erre sokkal több rátermettség kívántatik, mint a mennyivel én rendelkezem; — ennek tudatában nem is mertem ambicionálni az előülés praerogatíváját egy pillanatra sem. — A magas fák között a kisebb cserjének satnya, hibás növése nem tűnik fel, a többi fölé emelkedő ékes lombzatból, ha csak egy ág hiányos fejlődése, már a távolból szembeszökik! . . . Hogy merjek kiemelkedni akarni én a satnya cserje, a gyenge növést és különben is megtépett ágakkal?!

Ha a jóindulatot, melylyel ti K. B. eddig elbalmoztatok, ezután sem fogjátok megtagadni: az gyöngeségemet gyamolítani fogja és a ti munkás kezetek után fejlődő lombok bár egészen el nem takarhatják, de árnyékot vetnek a tépett ágakra s ezeknek szárazsága nem lesz annyira feltűnő.

Nem saját képességemben bizva, hanem a ti szeretetekre támaszkodva köszöntlek Jézus szent nevével tavaszi gyűléstünk alkalmából!

Lánglelkű Főpásztorunk pillanatról-pillantra újabb és megkapóbb, az egyház életébe mélyen bevágó, csudálandó, üdvös eszmékkel, intézkedésekkel bilincseli szeretettel egészen felített szívéhez papjait és az egyházmegyét, ejti bámulatra az országot; gazdagon kínálkozik tehát a tárgy, a mire figyelmeteket ez alkalommal kérhetném; mégis ma saját magunk ügyével veszem rövid ideig igénybe szives türelmeteket.

A család saját ügyeivel foglalkozva, nem a szavak ékességére törekszik, hanem hogy szívből szívből szóljanak. Így töreksem én is elmondani, hogy áll előttem egy esperesküretleti papság képe.

Mindenik kerületi papság különféle adományokkal egyforma alapon nyugvó kvalifikációval egy cél felé halad, közők, egyformák az arra vezető eszközök is; különbség tehát csak a korban és a tehetségek nem egyforma, nem egyenlő megnyilvánulásában van.

Az esperes legfőbb „primus inter pares.“ Szerencsésnek is tartom a kerületet, melynek minden egyesét a szoros összetartozás tudata lelkesíti; ez adja meg munkálkodásának rugóját. — Az ilyen kerületben igazán meg van valósítva Szent Pál apostol intése: „A szeretet tetetés nélkül legyen.“ (Róm. 12. 9.)

E tetetés nélküli szeretetből könnyen forraszik egymás őszinte megbecsülése, a kölcsönös nemes bizalom; az a bizalom, mely gyöngéit sem takargatja, tudva azt, hogy testvére előtt tárja fel lelkét; testvére, paptársa előtt, ki ismeri ismét Szent Pál amaz intését: „Azért meunthetetlen vagy bárki légy ó ember aki itélsz; mert a miben más itélsz magadat kárhoztatod, mivel ugyanazokat cselekszed, miket itélsz.“ — Ha ez intést mindig szem előtt tartva cselekedeteinket készséggel bocsátanók egymás bírálata alá, akkor kölcsönösen, jótékonyan hathatnánk egymásra. A nemzetek apostola szellemében cselekednénk, ki így ir római biveihez: „Bizonyos vagyok pedig atyámfiai én magam is felületek, hogy ti is teljesek vagytok szeretettel, telvék minden tudománnyal, hogy egymást inthessétek.“ Ha arra vagyunk hivatva, kötelezve, hogy másokat oktassunk, a jóra vezessünk, inthessünk: miért ne épen egymást? — Kölcsönös nemes bizalom nélkül fejlődik ki bármely testületben a szervilizmus; ez sehol sem érzékenyebb, mint a testületben, hol a tagok egymást testvéreknek mondják.

A kölcsönös bizalom kifejlődhetésének elkérhetetlen feltétele, hogy ne legyünk túlérzékenyek, tehát könnyen sértettek.

A könnyen sértődés és ebből folyó haragtartás mindenkinél elítélhető, annál inkább a papnál.

„Dimittite ut dimitemini.“ Szent Jakab apostol azt mondja: „Mert hol az irigység és visszavonás, ott az állhatatlanság és minden gonosz cselekedet.“ (3. 16.) S ki ne tapasztalta volna, hogy a bizalmatlanság sok rosznak a forrása? Nem vetvén alá magunkat sorsosaink bírálatainak, önmagunkat bíráljuk, ez pedig mindig rossz tanácsadó. — Mindenben önmagunkat keressük s hogy az „én“ boldogulbason, az eszközökben sem vagyunk válogatósak. Az egyik hizeleg, kezét csókol, másokat befeketit, csakhogy ő teher lehessen. Hogy fekete marad ő maga is, meg az is, ki vele együtt pancsolt, azt természetesen egyik sem veszi észre; mert az őnszeretet vak. — Itt alkalmam lenne megemlékezni az ugynevezett spiclikedésről; önmagamat akarom azonban K. B. megbecsülni, midőn azt a ti nemes lelketekkel össze nem férhetőnek tartom. — Sokkal magasabban kell állanunk már társadalmi műveltségünknel fogva, sembogy ama tisztességtelen modus vivendi hozzánk csak közel is férközhessék. — Ha nem fog sikerülni nekem megmutatni azt, hogy mindnyájatokat egyforma, egyenlő munkatársaimnak tekintlek, annak oka csak az lesz; mert mindenitek szívéhez nem egy-

formán férközhetem és viszont ti nem egyformán fogtok belátni lelkembe. A különbség csak individualis, csak külső látszatban nyilvánuló leend. — Egyről biztosítlak. Különösen a laikus életben mindenitekért egyformán szállok sorompóba; mert jól tudom, hogy a téged szidalmazók szidalmai rám esnek. E biztosítasomat fogadjátok el az abban benne levő önzésért, a mennyiben t. i. a midőn értetek emelem fel szavam, magamat is védem. „Akarlak még egyről, ami különben kötelességtudó munkatársak között alig fordulhat elő, biztosítani. A míg az esperesi teendők teljesítése, bizonyosan rövid ideig, igénytelenségemre nehezedik, ha talán hatékonyabb fellépésre lennék kötelezve, azt mindig szemben egyenes, tiszta őszinteséggel teszem, hiszen férfakkal állok szemben, kiknek ítélete sokkal helyesebb lehet, mint az enyém. Különben is újra mindnyájunkhoz szól Szent Pál apostol: „Te pedig miért itéled meg atyádfiadat? vagy te miért veted meg atyádfiát, holott mindnyájan Krisztus ítélő széke elé fogunk állani.“ — Ez ítélet a mennyivel sujtóbb lesz reám nézve, anuál több szeretet kell, hogy vezessen mások bírálásában. — „Egymást neitéljük, hanem inkább arra határozzatok el magatokat, hogy akadályt vagy botránkyozást ne tegyetek atyátokfiának.“ (Róm. 14. 13.) „Annak okaért ami békességre visz, arra törekedjünk és ami épülésre szolgál, tartsuk fenn egymás között.“ (Róm. 14. 19.)

Még sokat kellene elmondanom, hogy az ideál, mely egy kerületi papságról lelkem előtt lebeg, kidomborodik; számlalom kell azonban az idővel is. Talán sikerült az alapra rámutatnom, amelyre működésünket építhetjük úgy, hogy legalább részben megfelelhessünk a Főpásztor várakozásának; megkönnyítsük egymás munkáját s biveinknek építésére lehessünk! „Egyébiránt atyámfiai! örüljétek, tökéletek legyetek, egymást inthétek, egyetértsetek, békeségben éljétek és a béke és szeretet Istene lesz veletek.“ (Korint. 13. 11.)

Kérem én is az Istent, hogy mindig velünk maradjon és ez imaszerű főbászszal tanácskozásunkat megnyitom.

A gyűlés főbb pontjai ezek voltak: 3. pont alatt kitűzött tanácskozási tárgyat képezte a kegyes Főpásztor 1310–1398 számú körlevelében eirendelt véleményadás a Gerely József „Kis Képes Bibliája“ felől. Gyűlésünk nagy érdekeltséggel tanácskozott elemi iskoláinkat érintő ezen nagy figyelemre méltó tanügyi mozzanatról, mely a hittan- és biblia tanítását mesterileg egybe alkotott tankönyvben teszi könnyen és foganatosan megtanulhatóvá. — A sok bírálattal ajánlott tankönyv előnyeit számba véve, minden habozás nélkül elfogadhatónak nyilvánítja és véleményezi gyűlésünk.

4. „Azon szűkebb körű egyházmegyei bizottság, mely az Udvozító Jézus iránti századvégi tünepélyes bódolat kitejezése módozatának megállapítására megalakult“ — átiratának tárgyalása. — Az eszme főnségét s annak örök időkre kibató feumaradását egy „Szeretetház“ megalapításában véli szerény gyűlésünk elérhetőnek, melyben olyan szegények nyernének ellátást, kik a tevéltre, mint a szenvedő emberiségnek keresztényi könyöröltre minden tekintetben legkiválóbb képviselői vallás és nemzetiségi különbség nélkül.

Továbbá egy monumentalis templomnak habár egy egész század folytán is épülne az, a Jézus szíveről elnevezve — fölemelésére indítottassék egyházmegyei, illetve országos építési gyűjtés. Minthogy pedig az Úr Jézus, kinek nincs párja

a világ történelemben, mindig az emberek szívében akart lakozni, ezen isteni óhajnak teljesülhetésére az emberek szívét minden alkalommal, de különösen a vasár- és ünnepnapai szent beszédekben kézsíteni is buzdítani kell.

5. A kegyes Főpásztor 1452—1898 IV. sz. a. k. körrendeletében sürgetett „Népkönyvtárak“ egységes felállításának mikéntjéről tanácskozáva, javaslatba hozott, hogy minden adófizető polgár fizessen évente a népkönyvtár alapjába 30 fillért; azonkívül használjon fel a könyvtár kezelője minden kinalkozó alkalmat a könyvtár alapjának gyarapítására; találja meg a vagyonosabbakat önkéntes adományaik iránt; házasságok alkalmával az új házaspár szívesen ad neány fillért, ha lesz, ki eszébe juttassa a népkönyvtárt: melynek jegyzőkönyvébe mindennemű adakozások nevei beírva legyenek.

Fegyverte a kerületi jegyző.

Pályázatok.

Az erd. róm. kath. Státus igazgatótanácsától

Sz. 1302

1898.

Pályázati Mirdetés tanári állásokra.

Az erdélyi róm. kath. Státus főtanbátósága alatt álló brassói róm. kath. főgymnáziumnál üresedésben levő természetrajz-töldrjai és a csiksomlyói főgymnáziumnál üresedésben levő magyar-latin, esetleg latin-történelem tanszékre pályázatot hirdetünk.

Ha helyettes tanár neveztetik ki, fizetése lesz 600 frt és 150 frt lakáspénz; ha pedig rendes tanár neveztetik ki, fizetése 800 frt, 150 frt lakáspénz és 100 frt 10 éves fizetési pótlék. Ezenkívül miadakét főgymnázium eddig évenként államsegélyt is kapott, a mely a tanárok között arányosan osztatik fel, a mig adatik.

Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netalan eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok f. évi augusztus hó 5-ig Méltóságos és Főtisztelendő Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök urhoz Gyulaféhevárra adandók be.

Kolozsvárt, 1898. július 13-án tartott igazgatótanácsi ülésből.

Az alelnök helyett

Dorgó Albert
igazgatótanácsos.

Dr. Szabó Alajos.
jegyző.

— A hátszegi róm. kath. kántor-tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalma. a.) 350 frt az a-öbivaltól; b.) 100 frt. a plebánia javadalmától; c.) 50 frt stola; d.) 3 frt. 40 kr. sz. mise alapítványból. Szabad lakás, mely áll 2 szobából és egy konyhából, van hozzá egy 1200□ öltes veteményes kert. Ha az illető a rajztanításra is képes, még évi 80 frtot kap az iparos tanoncok oktatásáért. — Csak okleveles egének pályázhatnak. Pályázók, püspök urunk ö méltóságához címzett folyamodvényaikat f. év augusztus 1-ig alólrott plebánia hivatalhoz nyújtás be.

Hátszeg, 1898. július 6.

Lády Gyula,
plebános.

A lemondás folytán ürességben levő alsócsernátoni. r. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Díjlevél szerinti jövedelme. I. Különféle alapokból fél és évnegyedi utólagos részletekben 248 frt. II. Kepe, ospora és stola évi pénzértéke 120 frt. III. Szentmise alapítványból 6 frt. 80 kr.

IV. 4 hold 125 □ öl kanonika szántónak egy barmadát élvezi, melynek kataszteri jövedelme 4 frt. 19 kr. V. Lakás: tisztességes köépület, mely áll két szoba, egy konyha, egy kamara és egy pincéből. Külön sütőház, csűr, istálló sertés-állal és 200 □-öl veteményes kert. — Pályázni kívánók kellően felszerelt okmányaik alatiirtohoz tolyó évi augusztus 20. adják be. — Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Kelt Alsó-Csernátomban, (Háromszékm.) 1898. jul. 15-én.

Kalit Ferenc, r. k. lelkész.

— A szentháromsági róm. kath. iskolánál ujonnan szervezett II. tanítói állásra pályázat hirdettetik.

Javadalma: 1) püspöki segély 50 frt, 2) államsegély 350 frt, 3) az iskolai épületben 2 szobás csinos lakás konyha és kamrával, 4) 1/4 holdnyi kertiletmény.

Kötelességei: az iskolaszék által kijelölendő osztályok vezetése, a kántori teendőkben való segédkezés a stola 1/3-ad részéért. Orgonálásban jártas tanitók előnyben részesülnek. Pályázni óhajtó okleveles kántortanítók esetleg tanitók folyamodvényaikat f. évi augusztus hó 15-ig az iskolaszéki elnökséghez terjesszék be.

Szentháromságon, 1898. július 12. Kiss András,
plebános, isk. széki elnök.

— A tekei róm. kath. kántortanítói állomásra f. é. augusztus hó 15-ig terjedő pályázat hirdettetik.

I. Az állomással összekötött járandóságok következők:

a) Csinos lakás: 2 szoba, konyha, kamra, pince kút, istálló, szin és veteményes kerttel. b) a róm. kath. elemi iskolai alapból 126 frt. — c) Teke község pénztárából 100 frt. d) államsegély 120 frt, e) Püspöki pénztárból 50 frt. f) A szomszédos ludvégi határon 15 h. 792 □-öl birtok (tagosítás alatt), 60 frt, g) Stolaris jövedelem circa 10 frt. h) Tandij circa 5 frt. i) Ötödéves korpótlék, ha arra jogosultsággal bíró neveztetik ki.

II. Kötelmei: templomi és temetési szolgálat s az osztatlan elemi népiskola vezetése.

Csak kántortanítói oklevéllel bírók pályázhatnak. A kellően felszerelt folyamodványok, a jelzett határidőig, alólrott iskolaszéki elnökséghez nyújtandók be.

Teke, (Kolozsmegye) 1898. július hó 20-án.

A róm. kath. iskolaszéki elnöksége.

— A szent-demeteri róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik: Jövedelme: Tisztességes lakás gazdasági épületekkel. 4 hold 1018 négyszög öl ingatlan haszonélvezete. 50 1/2 kalongya buza, 39 kal. zab. 44 régi véka szemes törökbuza. 14 frt. 55 kr. ospora. — Stola átlag 10 frt. 2 négyszögöl kemény tűzifa. — Tandij alapkamatja 16 frt. Magtár alapkamataiból 22 frt. 52 kr. Államsegély 199 frt. — Szentmisealapítványból 14 frt 66 kr.

Kötelessége a kántortanítói teendők végzése és templomban a rend és tisztaságra felügyelni. — Pályázni óhajtók kellően felszerelt kérvényeiket 1898. augusztus 14-éig alulirothoz adják be. Személyes megjelenők előnyben részesülnek.

Bordos, (Udvarhelymegye) u. p. Nagykend.

Szabó Márton, lelkész.

ORSZÁGH ANTAL orgona készítő

Nagyvárad, Fő-utca 51/15. sz.

Elvállal és készít templomi orgonákat a legújabb vivmányok szerint.

Atalakit, javit, tisztit és hangol jótállás mellett pontosan és jutányos árban.

Tisztelettel Országh Antal, orgonakészítő.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Kóródy Péter dr.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamál Ágost.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulaféhevárt.